

Закон о државном суду за заштиту државе, са уредбом за његово извршење и Законом о накнади штете држави због дела велеиздаје, 1930.

Садржај

Закон о државном суду за заштиту државе

Уредба о извршењу Закона о државном
суду за заштиту државе

I Унутрашње уређење суда

II Измене и допуне Закона о судском
кривичном поступку

III Завршно наређење

Закон о накнади штете држави због дела
велеиздаје и о забрани над имовином
лица окривљених због таквих дела

347.991
(0945)

ЗБИРКА ЗАКОНА
протумачених судском и администра-
тивном праксом
141. св. Издаје ГОЈКО НИКЕТИЋ Св. 147.

ЗАКОН

О ДРЖАВНОМ СУДУ ЗА ЗАШТИТУ ДРЖАВЕ

од 31. децембра, 1929. - 1 год.

СА УРЕДБОМ ЗА ЊЕГОВО ИЗВРШЕЊЕ, — И ЗАКОНОМ
О НАКНАДИ ШТЕТЕ ДРЖАВИ ЗБОГ ДЕЛА
ВЕЛЕИЗДАЈЕ.

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1. Кнез Михаилова ул. 1.
1930

Књ. Ил. сир. 1. бр. 10.

147. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених судском и администра-
тивном праксом

Издаје ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 147.

ЗАКОН

О ДРЖАВНОМ СУДУ ЗА ЗАШТИТУ ДРЖАВЕ

од 31. децембра, 1929. год.

СА УРЕДБОМ О НЕГОВО ИЗВОЂЕЊЕ, — И ЗАКОНОМ
О НАКНАДИ ШТЕТЕ ДРЖАВИ ЗБОГ ДЕЛА
ВЕЛИКАРСТА.

Уведено у нови инвентар бр.

1 јануара 1942 год.

Београд.

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1. Кнез Михаилова ул. 1.

1930

1930

2053

930

2451

Либр.
38587

С А Д Р Ж А Ј

	Страна
Закон о државном суду за заштитиу државе	5
Уредба о извршењу закона о државном суду за заштитиу државе	
I Унутрашње уређење суда (чл. 1—9)	23
II Измене и допуне закона о судском кривичном поступку (чл. 10—35)	26
III Завршно наређење (чл. 36)	32
Закон о накнади штете држави због дела велеиздаје и о забрани над имовином лица окривљених због таквих дела	35

ЗАКОН

о државном суду за заштиту државе.

од 31. децембра, 1929.-I год., Бр. 10280.

§ 1. Законом од 8 јануара 1929 године при Касационом суду у Београду установљени Државни суд за заштиту Државе надлежан је на подручју целе Краљевине за извиђање и истрагу, за претрес и суђење о кривичним делима из Главе XII, §§ 91 до 98, 100, 102 до 115, из Главе XVII, § 191, и из Главе XXVI, § 307 Кривичног законика за Краљевину Југославију од 27 јануара 1929 године, и о кривичним делима из чл. 1, 2, 3, 13, 17 и 18 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у Држави од 6 јануара 1929 године, према његовим изменама и допунама по Закону од 1 марта 1929 године, као и о другим кривичним делима која су с овим у вези или стицају.

Казнени Законик од 27. јануара, 1929.-I год.:

§ 91. Ко лиши живота или покуша лишити живота Краља или Наследника Престола или Краљевског Намесника, казниће се смрћу.

§ 92. Ко предузме какво дело које иде на то да Краљ или Наследник Престола или Краљевски Намесник буде лишен живота, затворен прогнан

из земље или предат непријатељу, казниће се вичитом робијом.

Ко ово учини према члану Краљевског Дома казниће се робијом најмање десет година

§ 93. Ко делом учини насиље према Краљу или Наследнику Престола или према Краљевском Намеснику казниће се робијом најмање десет година.

Ко ово учини према другом члану Краљевског Дома, казниће се робијом до десет година.

§ 94. Робијом или заточењем казниће се ко предузме какво дело које иде на то:

1. да се силом или претњом, да ће се сила употребити према лицима или стварима, промени државно уређење или ред наслеђа престола;

2. да се Владалац силом збаци или претњом силе спречи да врши своја права и дужности или га принуди да своја права и дужности врши у одређеном циљу;

3. да се незаконито прибави врховна државна власт ради непосредног извршења или њеног преноса на друга лица;

4. да се Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца или неки њен део споји с којом страном државом или да се неки њен део издвоји из целине и постане самостална држава.

§ 95. Ко јавно или растурањем написа, слика или објава наводи или подстрекава на извршење којег од дела из §§ 91.—94. или ко прихвати такав позив, ако нису наступиле какве последице, казниће се робијом или заточењем до пет година.

§ 96. Ако су се више лица договорили да изврше које дело из §§ 91.—94., па дело остане неизвршено, договорачи ће се казнити робијом или заточењем до пет година.

§ 97. Ко у циљу извршења дела из § 91.—94. ступи у односе са владом стране државе или њеним поузданицима или злоупотреби службену власт или скупља или вежба људе, прибавља, спрема или дели оружје, муницију или новац, казниће се робијом или заточењем до десет година.

У лакшим случајевима суд може применити наређење §-а 33.

§ 98. Ко оснује какво удружење ради убеђивања или подстрекавања других да се насилним путем униште поредак у држави или основи сваког државног поретка као и ко знајући циљ таквог удружења домаћег или иностраног приступи истом као члан или га ма чиме потпомогне или прими од њега какву помоћ, казниће се робијом до десет година или строгим затвором и губитком часних права.

§ 100. Ко јавно излаже порузи или презрењу Владаоца, Његова права, законити ред наслеђа или постојећи облик владавине, казниће се затвором до три године.

Истом ће се казном казнити и ко јавно излаже порузи или презрењу законом признате правне установе: породицу, брак и својину.

Ако је ово излагање учињено на такав начин да се тиме ма ко подстрекне на насилна мењања ових права и правних услова, учинилац ће се казнити затвором.

За покушај ће се казнити:

§ 102. Робијом ће се казнити:

1. ко тајне државне или исправе или извештаје, за које зна да се у интересу државе у тајности чувају, изда или саопшти страној власти или њеним поузданицима или их објави;

2. ко на штету Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца уништи, преиначи или прикрије исправе

или доказе о ком правном односу Краљевине према којој страни држави или направи лажне исправе и тиме доведе у опасност интересе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Ако је које од ових дела учињено из нехата учинилац ће се казнити затвором

§ 103. Ко поверени му државни посао са каквом страном владом или њеним опуномоћеником сврши на штету Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца казниће се робијом.

Ако је ово дело учињено из нехата учинилац ће се казнити затвором.

§ 104. Ко са владом које стране државе или њеним поузданицима ступи у односе да проузрокује рат против Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца или побуну у самој држави у интересу стране државе, казниће се робијом до десет година.

Ако је услед тога наступио рат или побуна, учинилац ће се казнити вечитом робијом.

§ 105. Држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца који се у време рата што се против Краљевине или њених савезника води, прими службе у непријатељској војсци или у њој и даље остане и ако на то није присиљен, казниће се робијом до петнаест година.

Ако је такав држављанин учествовао и у самом рату као борац казниће се смрћу или вечитом робијом.

§ 106. Ко за време рата против Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца или њених савезника потпомаже непријатеља, вршећи му личне услуге и снабдевања, казниће се робијом до десет година а поред тога може се казнити и новчано.

Ако је ово помагање учињено вољним уписивањем обвезница зајма непријатељске државе, учинилац ће се казнити затвором и новчано у величини уписане своте.

У тексту публикованом у „Службеним Новинама” погрешно у другој алинеји стоји „акција” у место „обвезница”.

§ 107. Робијом до петнаест година казниће се ко за време рата против Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца или њених савезника потпомаже непријатеља тиме:

1. што набавља непријатељу војнике или покуша навести војнике Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца или њених савезника да пређу на непријатељску страну;

2. што прима или прикрива непријатељске уходе или им указује ма какву помоћ ради омогућења ухођења;

3. што подстрекава на побуну, извршење убиства или непокорност војника Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца или њених савезника.

§ 108. Робијом ће се казнити ко за време рата против Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца или њених савезника наноси њиховој војсци штету тиме:

1. што учини да тврђаве, путеви, чувана места и друге утврђене или одбранбене тачке, ратни бродови, благајне, оружнице, стоваришта оружја, муниција, телеграфи и телефони, мостови, превозна средства и ваздухоплови, животне намирнице и друге ратне потребе у непријатељске руке дођу или их уништи или их неупотребљивим учини, или посредно или непосредно поремети њихову намену;

2. што учини посредно или непосредно, да војска Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца или њених савезника или поједина њена одељења или поједини војници падну непријатељу у руке, или да војна предузећа или војне мере буду ометене или доведене у опасност; и

3. што непријатељу изда или саопшти нацрте ратних операција, тврђава, утврђених места или других места одређених за одбрану или уништи или неупотребљивим учини такве нацрте.

Ако је ово учињено из нехата учинилац ће се казнити строгим затвором и новчано.

§ 109. Ко уходи тврђаве, утврђена места или места одређена за одбрану или прибавља списе, цртеже или извештаје о таквим местима и нацртима ратних операција или у опште о чињеницама, предметима и мерама које се односе на рат или војну одбрану земље или за које у опште постоји интерес Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца да се у тајности чувају, казниће се робијом до десет година.

Ако су таква сазнања или извештаји прибављени ради саопштења којој страни држави или њеним поузданицима посредно или непосредно, учинилац ће се казнити робијом до петнаест година.

Ако су ова дела учињена у време рата, учинилац ће се казнити вечитом робијом или робијом најмање десет година.

Ако је саопштење из другог одељка овог §-а учињено из нехата, пошто се сазнање прибавило случајно, учинилац ће се казнити строгим затвором

§ 110. Ко за време ратне опасности, мобилизације или рата објави нацрте ратних операција, тврђава, утврђених места или места одређених за одбрану или у опште извештаје о кретању војних одреда за које постоји интерес државе да се у тајности чувају, казниће се робијом.

Ко ово учини за време мира, казниће се строгим затвором најмање годину дана.

§ 111. Ко за време ратне опасности, мобилизације или рата распростире лажне вести и тиме ремети или доводи у опасност војна предузећа или

војне мере, казниће се робијом до десет година или строгим затвором најмање годину дана

Ако је ово учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором или новчано.

§ 112. Ко за време ратне опасности, мобилизације или рата не испуни закључени уговор о набавкама за потребе војске Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца или њених савезника или га не испуни на време или потпуно и тиме нанесе штету војним мерама, казниће се строгим затвором најмање шест месеци. Ако је ово учињено још и у намери користољубља, учинилац ће се казнити и новчано до 500.000 динара.

Истом ће се казном казнити поднабављачи, посредници, опуномоћеници и други помагачи ових набављача који учине да се уговор о набавкама на горњи начин повреди.

Ко ово учини из нехата казниће се затвором до две године или новчано до 20.000 динара.

§ 113. Ко за време рата смета или спречи какво војно лице у извршењу његове службе казниће се затвором или новчано

Истом ће се казном казнити и они који оснују у време мира или рата какво удужење чији је циљ поремећење војне дисциплине као и они који постају чланови таквог удружења.

За покушај ће се казнити у оба случаја.

Овако ће се казнити и ко само подстрекава на поремећај војне дисциплине.

§ 114. Ко предузме какву меру ради давања извештаја којој страни држави или њеним поузданицима о војној одбрани Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца казниће се строгим затвором.

За покушај ће се казнити.

Ко ово учини у време рата, казниће се робијом до пет година.

Ко сазна за ове мере па о њима не извести полицијску власт казниће се затвором до годину дана или новчано. Истом ће се казном казнити ко ухвати голуба писмоношу па га не преда општинској, полицијској или војној власти.

Види од 16. Зак. о писмоношним голубовима од 12. маја, 1928. год.

§ 115. Ко у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца или ван њених граница јавно речима, списима, сликом или чим другим подстрекава на насилни преврат или иначе на насилни поремећај државног поретка или унутрашње сигурности Краљевине или појединих њених области или ко на исти начин прети применом таквог насиља или ко јавно хвали такав преврат да би тиме другог на његово извршење подстрекао, казниће се робијом до пет година.

Ако су такво подстрекивање, претња или хвалење преврата управљени према чиновницима, службеницима и радницима у државним, обласним или другим самоуправним установама, чиновницима Народне Банке и саобраћајних установа за јавно снабдевање намирницама, огревом, водом и осветлењем, њихов учинилац казниће се робијом до десет година.

Ако се тиме ишло на то да такви чиновници или службеници противзаконо обуставе рад и омету даљу правилну службу у тим налештвима привремено или стално и на тај начин принуде на промену државног поретка, учинилац ће се казнити робијом.

§ 191. Ко каквом распрскавајућом материјом проузрокује опасност за живот кога лица или опасност у већем обиму за туђу имовину казниће се робијом до десет година.

Ако је учинилац тиме проузроковао опасност за живот више људи, казниће се робијом најмање три године.

Ако је услед тога какво лице живот изгубило или тешко повређено (§§ 178. и 179.) а учинилац је то могао да предвиди, казниће се робијом најмање пет година, а ако је више лица живот изгубило или тешко повређено (§§ 178. и 179.), а учинилац је то могао да предвиди, казниће се смрћу или вечитом робијом или робијом најмање десет година.

§ 307. Ко увреди Краља, Наследника Престола или Краљевског Намесника, казниће се затвором најмање три месеца.

Ко увреди ма кога члана Краљевског Дома, казниће се затвором најмање два месеца.

Ко клевета ова лица, казниће се строгим затвором најмање шест месеци.

Закон о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 6. јануара, 1929.-I год., са изменама и допунама од 1. марта, 1929.-I год.:

Чл. 1. — Као злочинство у смислу казненог закона сматраће се и ова дела:

1) писање, издавање, штампање, растурање: књига, новина, плаката или објава, којима се иде на то, да се ко подстрекне на насиље према државним властима, и у опште, да се угрози јавни мир или доведе у опасност јавни поредак. Ово важи и за сваку писмену или усмену пропаганду или убеђивање других да треба променити политички или социјални поредак у држави злочином, насиљем или ма којом врстом тероризма;

2) организовање, потпомагање или постајање чланом каквог удружења које би имало за сврху пропаганду комунизма, анархизма, тероризма

или удружења за илегално приграбљивање власти као и у опште оно што се садржи у предњој тачци;

3) издавање под закуп или ма у којем виду уступање зграда или просторија за скупљање лица, којима би био циљ припрема или рад за остварење чега од онога, што је изложено у горњим двома тачкама, ако је онај који је зграду или просторију уступио, знао на шта ће се оне употребити;

4) организовање, здруживање или пропаганда, којима се иде на то, да се проузрокује војна побуна, метеж, непослушност или незадовољство код војника или да се грађани или војници не одазивају својим војним дужностима или да се омета, отежава или ограничи производња, поправка или пренос војног материјала или снабдевање војске за њене потребе, као и у опште свака пропаганда против установе војске, као и свака припрема покушај или извршење у циљу да се поруше или пониште објекти, који служе јавном саобраћају, јавним инсталацијама и потребама;

5) стављање у везу са каквом личношћу или каквим друштвом у иностранству у циљу добијања какве помоћи отуда ради припреме за револуцију или насилну промену садашњег политичког стања у земљи или другог чега у предњим тачкама предвиђенога, као и свако помагање кога иностраног листа или друштва од стране некога са територије наше Краљевине кад то лице или друштво ради против уређења, поретка или јавног мира наше државе;

6) производња или прокупљање оружја, оруђа, справа или експлозива ради којег од напред поменутих циљева, као и свако прикривање тих предмета;

7) припрема, покушај или извршење убиства ма кога органа власти.

Чл. 2. — Ко учини ма које од кривичних дела изложених у чл. 1. овога Закона, казниће се смрћу или робијом до 20 година. Предмети кривичних дела конфисковаће се.

Они који знају да се припремају злочини, изложени у чл. 1. па о томе на време не извести државну власт, казниће се робијом до 20 година.

У циљу бржег и лакшег утврђивања кривике допуштено је надлежним властима да врше претрес и ноћу.

Чл. 3. — Ко писањем, штампањем, издавањем или растурањем књига, новина, плаката, објава или слика, или на ма који други начин врши пропаганду или иде за тим да створи убеђење или расположење код других, да се неки део Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца издвоји из целине или као самостална држава или да се споји са којом страном државом, или да се промени данашње државно уређење, или да се промени политички или социјални поредак у Држави, казниће се робијом до пет година, у колико такво дело не потпада под т. 1. чл. 1. овог Закона.

Чл. 13. — Ко распрскавајуће материје или справе или оруђа потребна за њихово справљање гради или другога упућује како да их начини, набави, чува или другоме продаје, ма да зна или мора држати, да су све оне одређене, да се употребе за извршење каквог злочинства поред оних побројаних у чл. 2, овога Закона, казниће се робијом до 5 година.

Чл. 17. — Државни чиновници и службеници, радници војне администрације, службеници самоуправних тела, који појединачно, у већем броју или укупно престану вршити своју службу у

циљу штрајка казниће се затвором од 6 месеци до 3 године, а подстрекачи и коловође и новчано до 10.000.— динара, у колико ова дела неби потпадала под удар којег од других чланова овога Закона.

Истом казном казниће се и она лица, која саботажом или пасивном резистенцијом ометају правilan ток поверене им службе или рада.

Министар Унутрашњих Дела ће у споразуму са Министром Војске и Морнарице изградити Уредбу о позивању ових чиновника односно службеника на војну вежбу у оваквим случајевима.

Чл. 18. — Лица, која покушају спречити друга лица да не раде казниће се истом казном као у чл. 17. овога Закона, ако њихова радња не пређе у какво теже кривично дело.

Истом казном казниће се овака лица, ако се на позив власти одмах не разиђу с места, где су се недопуштено скупили.

§ 2. Ако би које од кривичних дела попутних у § 1 било кажњиво по одредбама више закона, примениће се строжији закон.

§ 3. Пред Државним судом за заштиту Државе одговараће и она лица која су учинила кривична дела из § 1 у иностранству.

§ 4. Општи део Кривичног законика (§§ 1 до 90), примењиваће се на сва кривична дела из § 1 овог Закона, осим одредбе § 30, одељак 1, тачка 1, Кривичног законика, ако су старији малолетници навршили 18 година живота.

За дела из чл. 1 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у Држави, Државни суд за заштиту Државе може да суди и на казну вечите робије.

§ 5. Чланове Државног суда за заштиту Државе и њихове заменике именује Краљ указом на предлог Министра правде, стављен у сагласности са Председником Министарског савета, из реда судија виших редовних судова или председника судова првог степена.

Министар правде одређује број чланова Државног суда за заштиту Државе и њихових заменика. На предлог председника Државног суда за заштиту Државе, Министар правде може овом суду на вршење послова истражног судије одредити судије зборних судова првог степена.

§ 6. Државни суд за заштиту Државе држи главне претресе и изриче пресуде у већу од седам судија а друге одлуке доноси у већу од пет судија чланова или заменика.

§ 7. Државном суду за заштиту Државе додељује се државни тужилац, Краљевим указом, на предлог Министра правде, стављен у сагласности са Председником Министарског савета, из реда виших државних тужилаца, заменика врховног државног тужиоца или касационих судија.

Министар правде може државном тужиоцу према потреби одредити на рад и заменике, по правилу из реда чланова државних тужиоштава или из реда судија.

У круг рада Државног тужиоца припада покретање извиђаја и истраге због кривичних дела поменутих у § 1, као и подизање оптужбе и њено заступање на главном претресу.

§ 8. Сви судови и све државне самоуправне власти даваће помоћ Државном суду за заштиту Државе и државном тужиоцу код овог суда.

§ 9. За поступак пред Државним судом за заштиту Државе важе прописи Законика о судском кривичном поступку за Краљевину Југославију од 16 фебруара 1929 године, осим оних који по својој природи не могу важити за поступак пред овим судом, или који су у противности с наређењима овога Закона.

§ 10. Кривични поступак пред Државним судом за заштиту Државе може се покренути и продужити само по предлогу државног тужиоца код тога суда.

Државни тужилац код Државног суда за заштиту Државе може по поднетој пријави, као и у току или по довршењу извиђаја, кривични предмет о делу из § 1 предати на даљи поступак државном тужиоцу, односно суду, који би иначе за то био надлежан.

Државни тужилац, подnoseћи предлог за отварање истраге против одређеног лица, може уједно тражити да се вођење истраге повери суду који би иначе за то био надлежан, односно, на територији на којој важи Законик о судском кривичном поступку од 16 фебруара 1929 године, и којем среском суду. О овом захтеву решава Државни суд за заштиту Државе по саслушању Државног тужиоца.

Ако државни тужилац, по отвореној или довршеној истрази, предложи да се поступање по делима за која је надлежан Државни суд за заштиту Државе, било због појединог од

тих дела било против појединих учинилаца дела, уступи на редован поступак суду који би иначе био надлежан, истражни судија ће по том предлогу и поступити.

§ 11. Ако редовни суд коме је државни тужилац Државног суда за заштиту Државе вратио кривични предмет на надлежан поступак нађе у току главног претреса према садржају раније или на главном претресу утврђених чињеница, да у делу постоје обележја ког од кривичних дела поменутих у § 1, прекинуће претрес образложеним решењем, и послаће решење са списима државном тужиоцу Државног суда за заштиту Државе. Ако се овај државни тужилац не сагласи са мишљењем редовног суда изнетим у решењу, затражиће од Државног суда за заштиту Државе да о томе донесе своју одлуку. Ову одлуку Државни суд за заштиту Државе доноси у седници, изузетно, у већу од седам судија, и та је одлука обавезна, како за државног тужиоца Државног суда за заштиту Државе тако и за редовни суд.

§ 12. Државни тужилац Државног суда за заштиту Државе може предмет који је уступио на редован поступак у свако доба до отварања главног претреса повући у своју надлежност, као и поново га вратити на редован поступак.

§ 13. Због кривичних дела поменутих у § 1 мора се одредити притвор односно истражни затвор, ако закон за то дело прописује смртну казну или казну вечите робије, или ос-

тавља суду избор између тих казни и које друге казне, као и онда ако је у закону као највећа мера предвиђена робија преко десет година.

Веће државног суда за заштиту Државе може, у случајевима који траже особите обзире, допустити да се окривљеник пусти у слободу уз услове § 130 Законика о судском кривичном поступку, по потреби и уз јемство, које ће веће одредити по слободној оцени.

§ 14. Против притвора одређеног од извиђајних власти, судских или полицијских, нема жалбе. Ове власти не могу без наредбе државног тужиоца код Државног суда за заштиту Државе укинути притвор који су одредиле својом писменом наредбом (решењем).

§ 15. У случају притвора, извиђаји се морају завршити у року од осам дана од дана притварања. Изузетно, са важних разлога, Државни суд за заштиту Државе може тај рок, по предлогу државног тужиоца код Државног суда за заштиту Државе а на основу примљених списа, продужити најдаље до једног месеца.

§ 16. Ако се у току главног претреса пред Државним судом за заштиту Државе покаже да утврђене чињенице имају обележја другог кривичног дела за које су надлежни редовни судови, пресудиће и о њему, без обзира на правну оцену дела по оптужби државног тужиоца.

§ 17. Против пресуда и других одлука Државног суда за заштиту Државе, као и про-

тив оптужнице државног тужиоца тога суда, нема правног лека.

§ 18. Против отсутног или одбеглог учињоца ког од кривичних дела поменутих у § 1, Државни суд за заштиту Државе може, по спроведеној истрази, држати главни претрес и изрећи пресуду у његовом отсуству, и ако се он у току истраге није могао испитати. Ради одбране отсутног или одбеглог лица поставиће му Државни суд за заштиту Државе по службеној дужности браниоца, ако га он сам или лица поменута у § 57, од. 2. Законика о судском кривичном поступку не би изабрали.

Ближе прописе о позивању отсутних или одбеглих лица, о достављању и извршењу пресуде, као и поновљењу кривичног поступка, издаће Министар правде уредбом (§ 22).

§ 19. За накнаду штете Држави због кривичних дела поменутих у § 1 и забрану над имовином лица окривљених због таквих дела важе прописи Закона од 14 септембра 1929 године („Службене новине” Бр. 224—ХС-1929. године).

Види Закон о накнади штете држави због дела велеиздаје и о забрани над имовином таквих лица окривљених због таквих дела од 14. септембра, 1929. I год., Бр. 73180.

§ 20. Наплату новчаних казни и трошкова кривичног поступка по пресуди или решењу Државног суда за заштиту Државе извршиће по постојећим прописима редовне судске или друге власти које би иначе биле за то надлеж-

не. Државни суд за заштиту Државе ће им ради тога слати оверени препис своје пресуде или решења као и попис насталих трошкова кривичног поступка.

§ 21. Прописи овога закона важе и за кривична дела учињена пре његовог ступања на снагу, ако о тим делима није суд првог степена још изрекао пресуду.

§ 22. Министар правде издаће уредбу за извршење овог Закона и о потребним изменама и допунама Законика о судском кривичном поступку.

§ 23. Овај закон ступа у живот кад се обнародује у „Службеним новинама”, а обавезну снагу добија на дан 1 јануара 1930 године. Од тог дана престају важити Закон о Државном суду за заштиту Државе од 8 јануара 1929 године и сви прописи других закона у колико су противни одредбама овог закона.

Обнародован у Бр. 307. — СХХХI „Службених новина” од 31. децембра, 1929. — I год.

УРЕДБА

од 4. јануара, 1930.-II год., Бр. 1890

о извршењу Закона о државном суду за заштиту државе.

На основу § 22 Закона о Државном суду за заштиту Државе прописује се ово:

I Унутрашње уређење суда.

Чл. 1. Државни суд за заштиту Државе при Касационом суду у Београду је самосталан суд, има свој посебан печат, своју архиву и помоћно особље. Уписнике и остале помоћне књиге водиће према прописима главе седме, II, §§ 187 и сл. Уредбе о пословном реду за редовне кривичне судове од 21 новембра 1929 год., Бр. 94220 („Службене новине” Бр. 286, СХVI), у колико их Претседник суда нађе за Државни суд за заштиту Државе потребнима.

Чл. 2. Државно тужиоштво при Државном суду за заштиту Државе има свој посебан печат, своју архиву и помоћно особље. Уписнике и остале пословне књиге водиће према прописима Уредбе о пословном реду за државна тужиоштва од 21 новембра 1929 год.,

Бр. 94230 („Службене новине“ Бр. 286, СХVI), у колико их Државни тужилац нађе за то Државно тужиоштво потребнима.

Чл. 3. Државни суд за заштиту Државе има као судије десет чланова, од којих је најстарији по судијском рангу претседник суда, и пет заменика чланова. Чланови и заменици чланова, који се на ту дужност одређују Краљевим Указом на предлог Министра правде, стављен у сагласности са Претседником Министарског савета, задржавају своје дотадашње положаје. У случају спречености претседника замењује га онај члан који је за њим најстарији по судијском рангу, а налази се на дужности у суду.

Чл. 4. Претседнике већа одређује Претседник суда, по правилу између оних судија који су стално на дужности у суду, а истражне судије само између оних судија који су стално на дужности у суду, или од оних у смислу одредбе другог става § 5 Закона о Државном суду за заштиту Државе додељених истражних судија. Претседници већа морају бити по судијском рангу старији од чланова већа. Послове истражним судијама распоређује Претседник суда. Исто тако Претседник одређује послове судијским помоћницима и осталом помоћном особљу.

Чл. 5. За послове записничара и друге судијске помоћне послове код Државног суда за заштиту Државе могу се узимати млађе судије судова првог степена и судијски помоћници са положеним судијским испитом (простави и секретари).

За послове помоћног судског особља узимаће се искуснији архивски и други помоћни службеници државних тужиоштава.

Чл. 6. За послове помоћног особља код Државног тужиоштва узимаће се искуснији архивски и други помоћни службеници државних тужиоштава и редовних судова.

Чл. 7. Судије Државног суда за заштиту Државе (чланови и њихови заменици), као и државни тужилац и његови заменици, врше ту дужност под својом заклетвом и стоје под одговорности која им је одређена оним законским прописима који у том погледу за њих важе. О њиховим дисциплинским кривицама доносе одлуку они дисциплински судови који су према њиховом редовном положају за њих надлежни.

Чл. 8. Првостепени суд за округ београдски примаће и држаће притворенике (истражне затворенике) Државног суда за заштиту Државе у својим притворима и на потребном снабдевању, по прописима који важе у погледу његових притвореника, и на начин на који с њима поступа.

У случају потребе, Министар правде одредиће и друге просторије за смештање истражних затвореника, у ком случају ће одредити и начин снабдевања тих притвореника у тим просторијама.

Чл. 9. Државни тужилац при Државном суду за заштиту Државе стоји под непосредним надзором Министра правде, коме, поред

редовних пословних извештаја, подноси извештај о сваком кривичном предмету по ком је одустао од даљег гоњења пред овим судом у колико предмет није уступљен којем другом суду.

II Измене и допуне Законика о судском кривичном поступку.

Чл. 10. У поступку пред Државним судом за заштиту Државе не важе прописи Законика о судском кривичном поступку који се тичу приватног тужиоца као и приватног учесника у погледу његових права предвиђених у §§ 1, 53 и 54 тога Законика.

Чл. 11. О захтеву за изузеће целог суда, Претседника суда или толиког броја судија, да се не може саставити веће одлучује општа седница у којој морају бити најмање две трећине судија.

О захтеву за изузеће појединих судија одлучује веће у коме судија који се изузима не може суделовати.

Чл. 12. Државни тужилац код Државног суда за заштиту Државе подређен је непосредно Министру правде, који одлучује и о његовом изузећу.

Чл. 13. Државни тужилац Државног суда за заштиту Државе врши послове које врши Државни тужилац пред Окружним судом, у колико ови по природи Државног суда за заштиту Државе нису искључени.

Кривични поступак покреће по својој слободној оцени.

Чл. 14. У случају обавезне одбране (§ 60 Законика о судском кривичном поступку), оптуженик мора имати браниоца тек после предате оптужнице.

Чл. 15. Бранилац има право да разматра списе тек после предате оптужнице.

Окривљеник може са својим браниоцем и пре и после предате оптужнице општити само у присуству истражног судије или, изузетно, судијског помоћника кога истражни судија одреди.

Ако окривљеник има више бранилаца право разматрања списа и општења са окривљеником припада само једном од њих.

Чл. 16. Судијска већа саставља Претседник суда.

Чл. 17. Прописи о достављању допуњују се тиме да ће на територији, на којој Законик о судском кривичном поступку још није ступио на снагу важити за достављање досадашњи прописи.

Чл. 18. За полицијске извиђаје (§ 93 Законика о судском кривичном поступку) на територији на којој Законик о судском кривичном поступку још није ступио на снагу важиће досадашњи прописи.

Чл. 19. Срески и Окружни судови на територији где је Законик о судском кривичном поступку на снази, кад приме пријаву о кривичном делу за које је надлежан Државни суд за заштиту Државе, као и иследне поли-

циске власти на територији целе Државе, кад приме пријаву (доставу) или иначе дознаду за такво кривично дело, имају дужност да одмах пошаљу препис пријаве (доставе), односно препис првог свог званичног извештаја (рапорта), Државном тужиоцу Државног суда за заштиту Државе и да, не чекајући његове предлоге (наредбе), изврше све најпотребније извиђаје и одмах непосредно пошаљу оригиналне извиђајне списе Државном тужиоцу Државног суда за заштиту Државе.

Ове извиђаје треба ограничити само на то да се трагови кривичног дела сачувају, да се учиниоци или саучесници не сакрију или не побегну, и да се поред саслушања њиховог прикупе најпотребнији податци о кривци и одбрани који ће Државном тужиоцу Државног суда за заштиту Државе дати основицу за одлуку о том да ли ће гоњење продужити или од тога одустати.

Чл. 20. Државни тужиоци у седишту окружних судова на територији за коју важи Законик о судском кривичном поступку, кад приме пријаву о кривичном делу за које је надлежан Државни суд за заштиту Државе, дужни су да је упуте Среском или Окружном суду, надлежном за извиђаје, на даљи рад у смислу чл. 19 и не могу суду упућивати предлоге да се ови изјаве ненадлежнима, нити им стављати друге какве предлоге.

Чл. 21. Ако би било бојазни да ће се трагови кривичног дела уништити или променити пре но што стигну предлози или наредбе Државног тужиоца Државног суда за заштиту Државе, полицијске власти на те-

риторији на којој важи Законик о судском кривичном поступку умолиће надлежни Срески односно Окружни суд, да предузме потребне судске радње (обдукцију, увиђај и т. д.), послаће му списе већ извршених извиђаја и спровешће му евентуално притворено осумњичено лице. По потреби полицијска власт ће потом продужити даље извиђаје.

Ако са одлагањем радња поменутих у претходном одељку не би била скопчана опасност, Државни тужилац Државног суда за заштиту Државе може предложити да те радње изврши истражни судија Државног суда за заштиту Државе.

Чл. 22. Судови и власти поменуте у чл. 19 код којих се окривљеник налази у притвору или истражном затвору неће га отпремити никојем суду па ни Државном суду за заштиту Државе и ако би окривљеник то захтевао, док не стигне одредба Државног тужиоца при Државном суду за заштиту Државе односно Државног суда за заштиту Државе, осим случаја из чл. 21.

Чл. 23. О жалби против наредбе (решења) истражног судије Државног суда за заштиту Државе, односно, за истрагу делегovanог судије (§ 10 одељак 3, Закона о Државном суду за заштиту Државе), којом је отворио истрагу или наредио истражни затвор, решава Државни суд за заштиту Државе.

Ако Државни тужилац Државног суда за заштиту Државе предложи да се против окривљеника отвори истрага или одреди истражни затвор, а истражни судија није са-

гласан са тим предлогом, затражиће одлуку Државног суда за заштиту Државе.

Чл. 24. О продужењу истражног затвора у случају § 129 одељак 3, Законика о судском кривичном поступку одлучује Државни суд за заштиту Државе по својој оцени, не везујући се за рок прописан том законском одредбом.

Чл. 25. Поред случајева предвиђених у § 176 Законика о судском кривичном поступку у погледу заклетве сведока у току извиђаја или истраге, надлежна судска иследна власт заклеће сведока по саслушању кад треба утврдити кривицу окривљеника који таји, ако против заклетве нема законских сметња.

Чл. 26. Саопштењем оптужнице окривљенику или његовом браниоцу, стаје ова на снагу.

Ако је окривљеник у затвору ван седишта Државног суда за заштиту Државе, оптужница се доставља окривљенику најдаље за осам дана од дана кад ју је примио Државни суд за заштиту Државе.

Чл. 27. Претседник већа на главном претресу може садржину појединих исправа, записника или других писама и извештаја по својој оцени и усмено објавити, ако би се читањем целог списка нанела штета државним интересима.

Чл. 28. Записници поменути у § 263 Законика о судском кривичном поступку могу се прочитати и онда кад то предложи која од

странака а Претседник већа за главни претрес се с тим сагласи. Ако се претседник не сагласи са предлогом, одлучује суд.

На главном претресу могу се читати записници о исказивању јавних органа као сведока и у случају поменутом у последњој реченици другог става § 263 Законика о судском кривичном поступку.

Чл. 29. Смртну осуду, изузевши случај предвиђен у чл. 35, Државни суд за заштиту Државе подноси са својим мишљењем непосредно Министру правде.

Чл. 30. О захтеву за поновљење кривичног поступка због кривичних дела о којима је донео решење или пресуду Државни суд за заштиту Државе одлучује сам тај суд по саслушању Државног тужиоца.

Чл. 31. Заводе у којима ће се извршивати казне лишења слободе изречене од Државног суда за заштиту Државе одређиваће Министар правде.

Чл. 32. Одлуке у случајевима предвиђеним у §§ 418 и 430 Законика о судском кривичном поступку доноси Државни суд за заштиту Државе.

Чл. 33. Молбе за помиловање у смислу прописа § 432 Законика о судском кривичном поступку подносе се Државном суду за заштиту Државе а овај их, ако нађе особито важне разлоге за помиловање, спроводи са својим мишљењем, непосредно Министру правде.

Чл. 34. Слободан долазак у смислу § 462 Законика о судском кривичном поступку допушта Министар правде, пошто саслуша мишљење Државног тужиоца код Државног суда за заштиту Државе.

Чл. 35. За достављање позива отсутним и одбеглим лицима за истрагу и главни претрес важи пропис чл. 21 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у Држави.

У одсуству осуђено лице може, ако се врати, да поднесе Државном суду за заштиту Државе захтев за поновљење поступка, по коме ће Државни суд за заштиту Државе поступити према прописима §§ 366 и сл. Законика о судском кривичном поступку. Овим поновним поступком неће се заустављати извршење казне лишења слободе.

Већ издржана казна лишења слободе у рачунава се, ако у одсуству осуђено лице буде поново осуђено на казну лишења слободе. За случај промене врсте казне, суд поступа по слободној оцени у погледу трајања казне.

Смртна осуда изречена у одсуству неће се предлагати ради помиловања у смислу § 283 Законика о судском кривичном поступку. Но чим се осуђеник врати или падне у руке нашим властима, смртна осуда губи снагу и понављање поступка покреће се по службеној дужности, тако да се кривични предмет враћа у стање истраге.

III Завршно наређење.

Чл. 36. Ова Уредба ступа на снагу на дан обнародовања у „Службеним новинама“, од

кога дана престају да важе Уредбе Министра правде од 14 јануара 1929 године, Број 2842, и од 1 фебруара 1929 године, Број 8209.

Обнародован у Бр. 7.-II Службених новина од 11. јануара, 1930.-II год.

ЗАКОН

о накнади штете Држави због дела велеиздаје и о забрани над имовином лица окривљених због таквих дела

од 14. септембра, 1929.-I год., Бр. 73180

Чл. 1. Лице осуђено због којег од кривичних дела споменутих у члану 1. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави дужно је да накнади Држави сву непосредну или посредну штету проузроковану јој овим делом, а поред тога још и дати Држави примерену имовинску задовољштину, коју ће суд одредити по слободној оцени, уваживши све прилике појединог случаја.

Потраживања споменута у првом ставу не застарују за три године, већ вреди за њих редовни застарни рок.

Чл. 2. За обезбеђење (осигурање) права Државе на накнаду штете предвиђеног у члану 1., Државни Суд за Заштиту Државе наредиће, на предлог државног тужиоца, забрану над покретном и непокретном имовином осумњиченог, која се налази у нашој држави, ако по извиђеним чињеницама постоји основна

сумња, да је он скривио које од дела споменутих у члану 1. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

Суд ће, пре него што донесе ову одлуку, преслушати осумњиченог о разлозима и доказима сумње, ако је он у нашој држави, а зна се за његово бораиште.

Суд ће на предлог државног тужиоца, још пре него ли донесе своју одлуку о забрани, наредити потребне мере да се привремено обезбеди имовина осумњиченог.

Чл. 3. Закључак о дозвољеној забрани доставиће се државном тужиоцу и осумњиченоме или његовом законитом заступнику. Ако осумњичени не борави у нашој држави, а нема ни законитог заступника у нашој држави, доставиће се закључак стараоцу (скрбнику), кога ће му Државни Суд у исто време по службеној дужности поставити. Ако су стављене под забрану непокретнине или тражбине укњижене у јавној књизи, наредиће се у исто време забелешка ове забране у земљишним књигама (грунтовници), односно у погледу непокретнина, које се налазе у Србији или тражбина укњижених на таквим непокретнинама, прибелешка у смислу §§ 393. до 397. Законика о поступку судском у грађанским парницама за Краљевину Србију.

Закључак о забрани треба објавити једанпут у „Службеним Новинама” и у службеном листу оне жупанијске области, у чијем се подручју налази имовина стављена под забрану.

Доставом закључка осумњиченом, односно његовом законитом заступнику или ста-

раоцу, губи осумњичени право да располаже овом имовином све дотле, док траје ова забрана. Тиме се не дира у права трећих лица, стечена пре наређене забране, уколико се ово стицање не може побијати по општим прописима о праву побијања правних дела.

Чл. 4. Државни Суд за Заштиту Државе известиће о наређеној забрани онај суд, који би био надлежан за вођење старатељства (тужбеног односно скрбништва) у погледу осумњиченог. Тај ће суд управљати са имовином стављеном под забрану као и са имовином одсутнога. Суд ће поставити управитеља имовине, ако је то потребно.

Чл. 5. Лица, која по закону имају право да траже издржавање од осумњиченог, добиће га из прихода имовине стављене под забрану, ако живе у нашој држави и ако им је то издржавање потребно, а нису сама учесници у кривичном делу као подстрекачи или помагачи.

О таквој молби одлучује суд споменут у члану 4. Суд ће пре него што донесе ову одлуку саслушати државног заступника (државног правобраниоца).

Чл. 6. Државни Суд за Заштиту Државе узимаће потраживања поменута у члану 1. у претрес и пресуђивање у кривичном поступку, ако се Држава са својим захтевима као приватни учесник придружи кривичном поступку, уколико се извињањем и утврђивањем таквог потраживања не би одвише одуговлачило довршење кривичног поступка.

Државу заступа у погледу ових захтева државни заступник (државни правобранилац).

Чл. 7. Ако Државни Суд нађе да је окривљеник крив за које од кривичних дела поменутих у члану 1., онда ће по правилу у пресуди одмах изрећи и о потраживању Државе споменутом у члану 1. овога закона, ако се је Држава као приватни учесник придружила кривичном поступку. Но ако суд држи, да подаци кривичнога поступка не пружају поуздан основ за пресуђење овог приватноправног потраживања, онда ће Државу за ово потраживање упутити на грађанску парницу.

У осталом примењиваће се и овде прописи о приватноправним потраживањима, које предвиђа кривични поступак који вреди за поступак пред Државним Судом.

Чл. 8. Државни Суд за Заштиту Државе надлежан је и за грађанске парнице покренуте о потраживањима споменутих у члану 1. Он одлучује у овим стварима у већу од пет судија. У већу председава председник Државног Суда или његов заменик, а када је један и други спречен, по рангу најстарији члан већа. Чланови већа, осим председника односно његовог заменика, и њихови заменици, којих мора бити исто толико колико и чланова, бирају се у пуној седници свих чланова Државног Суда и њихових заменика коцком.

Државни Суд за Заштиту Државе распрвљаће и одлучиваће о таквим парницама

по прописима Законика о судском поступку у грађанским парницама од 13. јула 1929. године, који важи за поступак пред зборним судовима првога степена.

При одлучивању о таквом потраживању, веће је, у погледу питања кривње односно урачунљивости кривичног дела, везано за осуђујућу кривичну пресуду.

Одлуке Државног Суда о споменутих захтевима извршне су.

Чл. 9. Држава ће наплатити потраживање, које јој буде досуђено кривичном или грађанском пресудом из имовине узете под забрану, а оно што евентуално преостане од имовине, пошто се Држава потпуно намирила вратиће се осуђенику или његовим наследницима, пошто се одбију трошкови управе и приходи уступљени за издржавање лица споменутих у члану 5.

Наплата потраживања Државе извршиће се административним путем.

Ако се окривљеник ослобађа оптужбе или се је поступак против њега обуставио, укинуће се забрана, а имовина узета под забрану вратиће се окривљенику или његовим наследницима. При томе одбиће се осим прихода уступљених за издржавање само још они трошкови око управе, које би и сам окривљеник морао имати, управљајући уредно својом имовином.

Одлуке о укидању забране доноси Државни Суд за Заштиту Државе.

Чл. 10. Овај закон ступа у живот и добија обавезну снагу када се обнародује у „Службеним Новинама“.

Обнародован у Бр. 224. — ХС „Службених новина“ од 25. септембра, 1929. — I год.

Лр. бр.
38587